

ÖVERSYN AV FÖRDELNINGSNYCKEL ÖVER EKONOMISKT BISTÅND

Birgitta Ljungdahl och Andreas Petersson

Innehåll

1	Sammanfattning.....	4
2	Bakgrund.....	6
2.1	Uppdraget.....	6
2.2	Nuvarande modell.....	6
2.3	Tidigare uppföljningar.....	8
3	Uppföljning 2010/2011.....	9
3.1	Inkomst.....	9
3.2	Attraktivitetsvariabeln.....	10
3.2.1	Markvärdet 2004 och 2008.....	12
3.2.2	Attraktivitetsvariabelns betydelse.....	12
3.2.3	Indelning av attraktivitetsvariabeln.....	14
3.2.4	Effekten på fördelningen mellan stadsdelsnämnderna.....	15
4	Resultat och förslag.....	17
5	Bilagor.....	19

1 Sammanfattning

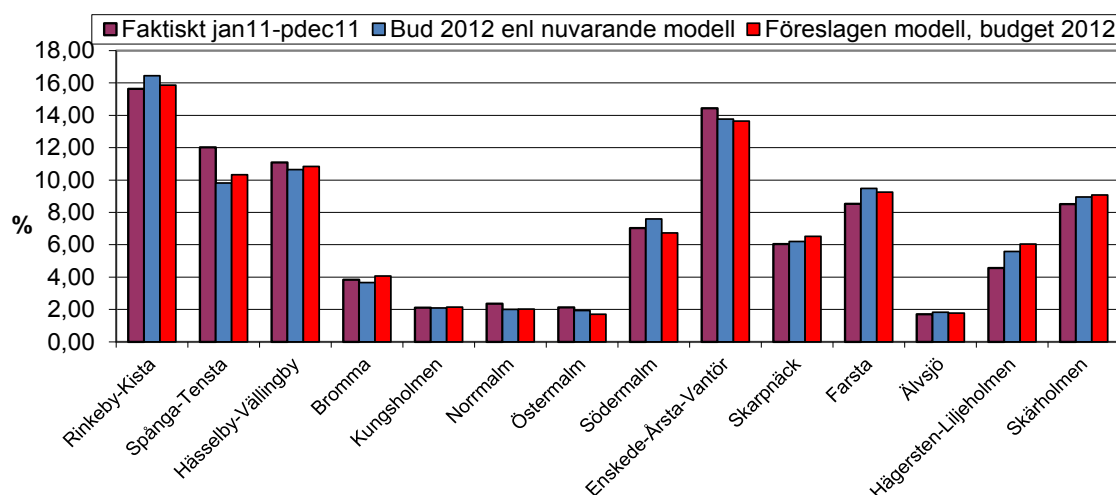
På uppdrag av Stadsledningskontoret har USK AB/Sweco Eurofutures genomfört en utökad analys av fördelningsmodellen för ekonomiskt bistånd¹. Analysen har fokuserat på en översyn av inkomst- och attraktivitetsvariablerna. Attraktivitetsvariabeln används för att på ett indirekt sätt avspeglar befolkningens sociala nätverk, ett nätverk som kan träda in vid tillfälliga ekonomiska kriser för en enskild person. Variabeln är en kombination av information om hustyp, juridisk form för flerfamiljshus samt markvärde för hyreshus².

Inkomstvariabeln har minskat i betydelse i fördelningsmodellen och numera är det inga skillnader (statistiskt belagda) i risken att erhålla ekonomiskt bistånd i de olika inkomstnivåerna under 150 000 kr/år när hänsyn tas till övriga variabler i modellen. Förslaget är att indela variabeln i två klasser mot tidigare fyra. Förändringen har liten effekt på fördelningen mellan stadsdelsnämnderna.

De analyser som genomförts visar på att en uppdatering av delkomponenten markvärde i attraktivitetsvariabeln, från 2004 till 2008, är motiverat för att på ett bättre sätt avspeglar befolkningens sociala nätverk i stadsdelsnämnderna. Attraktivitetsvariabeln som på ett indirekt sätt ger ett mått på det sociala nätverket föreslås få ökad betydelse i modellen genom att antal klasser utökas från 11 till 15 klasser. Bland annat tydliggörs skillnaderna i behov av ekonomiskt bistånd bättre genom att hänsyn tas till fler av de juridiska formerna i flerfamiljshus.

Förslaget får en viss omfördelningseffekt där en del av stadsdelsnämnderna i ytterstaden får en ökad tilldelning jämfört med innerstaden och vissa av stadsdelsnämnderna i ytterstaden.

Faktisk förbrukning jan11-preliminär dec11, fördelning budget 2012 enligt nuvarande modell samt enligt förslag

¹ Avseende det bistånd som utbetalas, dvs ej handläggningskostnader.

² Markvärdet är hämtat från fastighetstaxeringen för hyreshus och avser värdet av att bebygga marken i kronor per kvadratmeter (byggrätt för bostäder).

Förslaget ger jämfört med nuvarande modell en ökad tilldelning till Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Bromma, Skarpnäck, Hägersten-Liljeholmen samt Skärholmen. En minskning erhålls i Rinkeby-Kista, Norrmalm, Östermalm, Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Älvsjö. Jämfört med nuvarande förbrukning (jan 11-prel dec11) är tilldelningen ändå högre i Rinkeby-Kista, Farsta och Älvsjö. En kraftig minskad tilldelning med över 10% erhålls i Östermalm och Södermalm och de är två av de tre stadsdelsnämnderna som också har fått kraftigt höjda markvärden mellan 2004 och 2008. Attraktivitetsvariabeln differentierar nämnderna mer i förslaget än vad nuvarande modell gör och det gäller speciellt Östermalm och Södermalm. Se vidare bilaga 3 där förändringen presenteras i % och i miljoner kronor utifrån faktisk förbrukning 2011.

2 Bakgrund

2.1 Uppdraget

I samband med 2005 års budget infördes en ny resursfördelningsmodell för ekonomiskt bistånd. Fördelningsmodellen tar hänsyn till ett antal variabler som enligt statistiska samband och erfarenhet påverkar risken att erhålla ekonomiskt bistånd.

När den nya resursfördelningsmodellen beslutades fick kommunstyrelsen i uppdrag att årligen utvärdera modellen. Syftet med att följa upp modellen var att testa modellens hållbarhet över tid samt precision, framförallt gällande den grupp av biståndstagare som varken är sysselsatt, studerande eller arbetssökande. I modellen används även markvärdet för flerfamiljshus³. Detta värde har ej uppdaterats sedan start och avser nu år 2004. Vid årets översyn har analysen framförallt gällt hur markvärdet ska kunna uppdateras på bästa sätt.

På uppdrag av stadsledningskontoret har USK AB/Sweco Eurofutures AB⁴ analyserat resursfördelningsmodellen. Uppdraget har alltså varit att se över möjligheten att uppdatera markvärdet samt dess indelning men även kontroll av modellens övriga komponenter. Syftet är att säkerställa att fördelningsmodellen fångar upp behoven av ekonomiskt bistånd så bra som möjligt utifrån nuvarande kunskapsläge.

2.2 Nuvarande modell

Staden ställer ett antal krav på resursfördelningsmodeller. De ska bland annat mäta relevanta behov i verksamheterna, baseras på objektiva och av nämnderna opåverkbara variabler och de ska vara begripliga samt ge incitament till effektivisering. De ingående variablerna är objektiva och ska inte genom administrativa åtgärder kunna påverkas av stadsdelsnämnderna. Modellen bygger på sociala förutsättningar som enligt erfarenhet och statistiska samband påverkar risken för att personer ska behöva ekonomiskt bistånd.

I modellen mäts de sociala behoven genom information om:

- Arbetslöshet/sysselsättning (6 grupper)
- Attraktivitetsvariabel: hustyp/juridisk form/markvärde (11 grupper)
- Inkomst (4 grupper)
- Utbildningsnivå (2 grupper)

Genom att kombinera ovanstående grupper skapas 528 befolkningsgrupper (6*11*4*2) för åldern 18-64 år. Behoven mäts genom den observerade konsumtionen av ekonomiskt bistånd i hela staden i var och en av de 528 befolkningsgrupperna. Tanken är att de väsentligaste skillnaderna i biståndsbehovet ska fångas upp av de 528 kombinationerna. Därmed antas behovet av ekonomiskt bistånd för till exempel ”en sysselsatt och

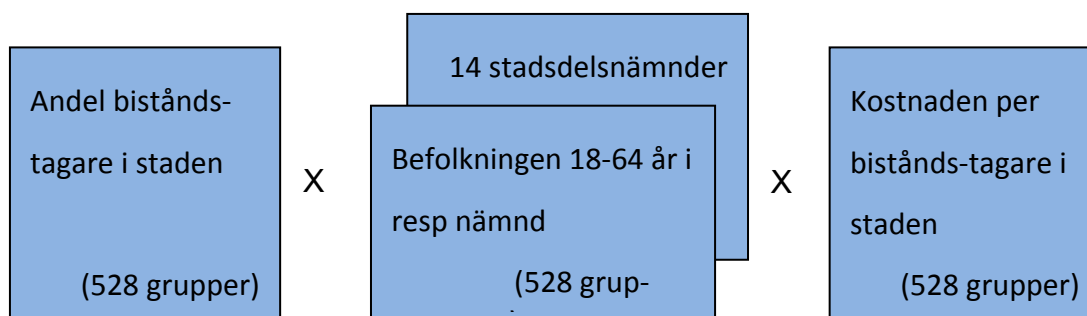
³ Markvärdet är hämtat från fastighetstaxeringen för hyreshus och avser värdet av att bebygga marken i kronor per kvadratmeter (byggrätt för bostäder).

⁴ Från 1 juni 2011 ingår USK AB:s verksamhet i Sweco AB

ej arbetslös person med låg inkomst och låg utbildning boende i allmännyttan med visst markvärde” vara detsamma i alla områden där kategorin finns.

Med konsumtion avses både biståndstagandet och kostnaden per biståndstagare. I fördelningsmodellen uppskattas alltså behovet via den genomsnittliga konsumtionen av ekonomiskt bistånd för hela staden i de 528 befolkningsgrupperna. Fördelningsmodellen kan förenklat sägas bestå av tre steg:

1. Först beräknas *andel biståndstagare i staden* för de 528 grupperna. Genom att använda ett genomsnitt för staden neutraliseras skillnader i biståndshandläggning mellan stadens olika delar.
2. Genomsnittet för staden avseende biståndstagandet appliceras på var och en av stadsdelsnämndernas befolkningsstruktur, *befolkning 18-64 år i resp sdf*. Därigenom är det skillnader i stadsdelsnämndernas befolkningsstruktur, med hänsyn till de nämnda variablerna, som styr tilldelningen.
3. Produkten av steg 2 multipliceras med *kostnaden per biståndstagare i staden*. Detta genomförs för var och en av de 528 grupperna för respektive stadsdelsnämnd. Alla delgrupper summeras för respektive nämnd och nämndens andel av totala kostnaden för staden utgör fördelningsnyckeln.

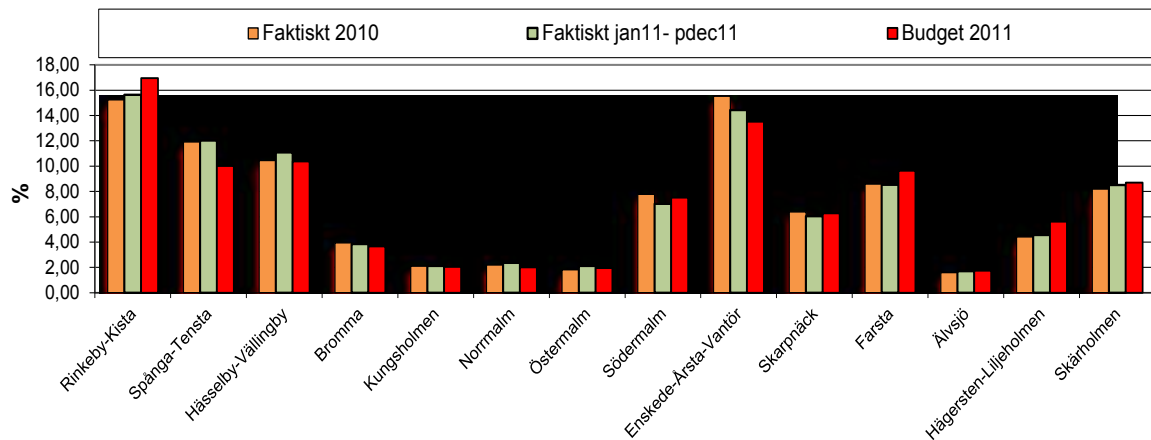
Fördelningsmodellen för ett visst år bygger på data från senast tillgängliga år. I budgeten för 2012 har data från år 2009 har använts. Eftersläpningen beror på tillgången på data där inkomst- och sysselsättningsuppgifter för 2009 först under 2011 blev tillgängliga för bearbetning. Därför finns ett *prognosmoment* inbyggt i modellen som tar hänsyn till befolkningens storlek och till konjunkturen för budgetåret. Befolkningens storlek budgetåret ges av befolkningsprognosen och det förväntade konjunkturläget för budgetåret justerar relationen sysselsättning/arbetslöshet.

Statistiska analyser visar att variablerna sysselsättning/arbetslöshet samt attraktivitet har störst betydelse att förutse förekomsten av ekonomiskt bistånd. Attraktivitetsvariabeln används som ett indirekt mått på det sociala nätverket som kan träda in vid till exempel tillfälliga ekonomiska kriser för enskilda personer/familjer. Attraktivitetsvariabeln är indelad i 11 klasser och är en kombination av hustyp, juridisk form och markvärde.

De två övriga variablerna inkomst och utbildningsnivå har relativt litet förklaringsvärde för att förutse förekomsten av ekonomiskt bistånd jämfört med ovan nämnda variabler. Se vidare bilaga 1.

I nuvarande fördelningsmodell skiljer sig den förväntade fördelningen mot faktiskt utfall i en del av stadsdelsnämnderna. I till exempel Rinkeby-Kista, Farsta och Hägersten-Liljeholmen är den förväntade förbrukningen klart högre än den faktiska. Det motsatta förhållandet finns framförallt i Spånga-Tensta och Norrmalm där faktisk förbrukning klart överstiger förväntad. Tidigare har detta även gällt Skarpnäck men där är numera faktisk förbrukning lägre än förväntad. Observera att konstruktionen av fördelningsmodellen eftersträvar att i möjligaste mån vara neutral för olika arbetssätt på stadsdelsnämnderna.

Fördelning av kostnader för ekonomiskt bistånd i %, faktiskt 2010-2011 (preliminär uppgift för dec 2011) samt budget för 2011 enligt nuvarande modell

2.3 Tidigare uppföljningar

I en tidigare utökad uppföljning har variablerna ohälsa, hushållsstorlek, vistelsetid i Sverige och inkomstförhållanden testats. De utförda analyserna visade att de variabler som testades inte gav något entydigt förbättrad precision i jämförelse med nuvarande modell utom i ett fall. Det gällde där informationen om inkomst kombinerades med information om tillgångar (reala och finansiella). För denna variabel gällde dock att den framtida tillgången på information var osäker, varför modellen förblev oförändrad. Senare har inhämtningen av uppgifter om tillgångar utgått då enskilda personers förmögenhet inte längre ingår i taxeringen. Vad gäller markvärdet i attraktivitetsvariabeln så har vid flera tillfällen möjligheten undersökts att uppdatera markvärdet. Kvaliteten i data har dock ej varit tillräcklig.

Den befolkningsgrupp som var i särskilt fokus var den grupp som varken är sysselsatt, studerande eller arbetssökande. Tidigare analyser visade att resursfördelningsmodellen hade svårt att fånga upp behoven för denna grupp. Denna befolkningsgrupp har över åren fått ett minskat behov av ekonomiskt bistånd (från 17,1 % 2001 till 9,6 % år 2009) och precisionen i fördelningsmodellen för denna grupp biståndstagare har också ökat. Detta kan vara kopplat till ett mer systematiskt arbete mot fusk via FUT, arbetsmarknadsprojekt mm.

3 Uppföljning 2010/2011

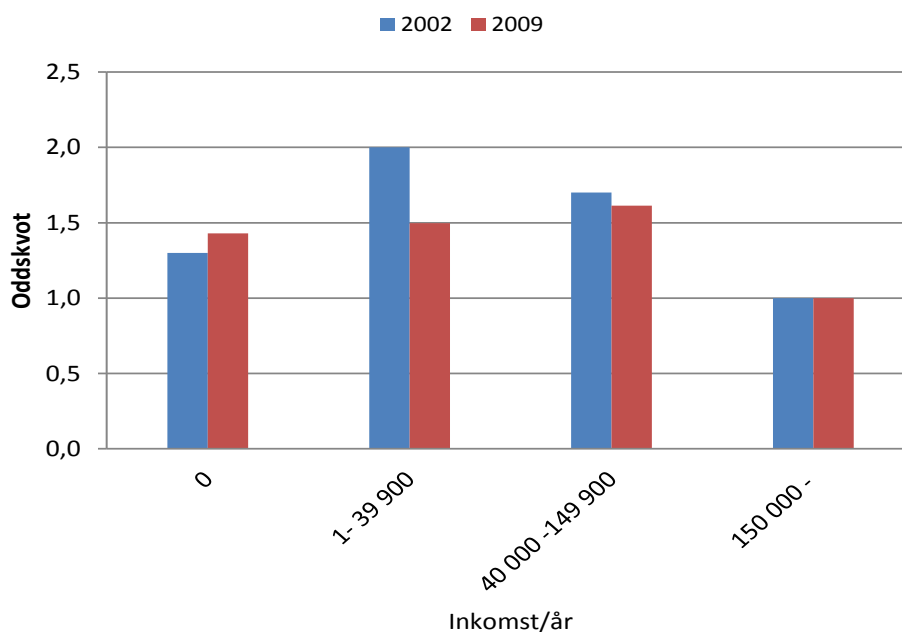
Av de fyra variabler som fördelningsmodellen bygger på ligger i denna uppföljning fokus på inkomst och attraktivitetsvariablerna. Variablerna sysselsättning/arbetslöshet och utbildningsnivå har också testats och bedömts fungera tillfredsställande.

3.1 Inkomst

Inkomstuppgiften som används i fördelningsnyckeln tar hänsyn till samtliga inkomstslag inklusive kapitalinkomster (räntor, utdelning från aktier mm) och transfereringar men utesluter ekonomiskt bistånd, då det är denna uppgift som ska beräknas. Inkomstvariabeln är indelad i 4 klasser (indelning framgår av följande diagram). Inkomstuppgifterna avser helår vilket minskar uppgiftens användbarhet, eftersom behovet av ekonomiskt bistånd kan uppstå under en del av året. Periodiseringsproblemet kan illustreras med följande exempel: en person som är arbetslös utan ersättning eller studerar halva året men arbetar resterande delen av året ser i inkomstredovisningen ut som en person med låg inkomst då uppgiften inte är kopplad till när under året inkomsten erhöles.

Ytterligare en komplikation med måttet är att det som redovisas är den taxerade inkomsten, dvs efter eventuella avdrag för underskott av kapital med mera. Det medför att en nollinkomst inte behöver innebära att resurser saknas. Det är också detta som förklarar att 0-inkomsttagarna har mindre behov av att erhålla ekonomiskt bistånd än de med något högre inkomster (upptill 40 tkr/år). I följande diagram visas risken för förekomst av ekonomiskt bistånd när olika inkomstnivåer jämförs med inkomster över 150 tkr/år (dvs referensgrupp med värdet 1). I beräkningen tas hänsyn till sysselsättning/arbetslöshet, utbildningsnivå samt attraktivitet enligt nuvarande modell.

Risken för förekomst av ekonomiskt bistånd för inkomstvariabeln dataåren 2002 och 2009

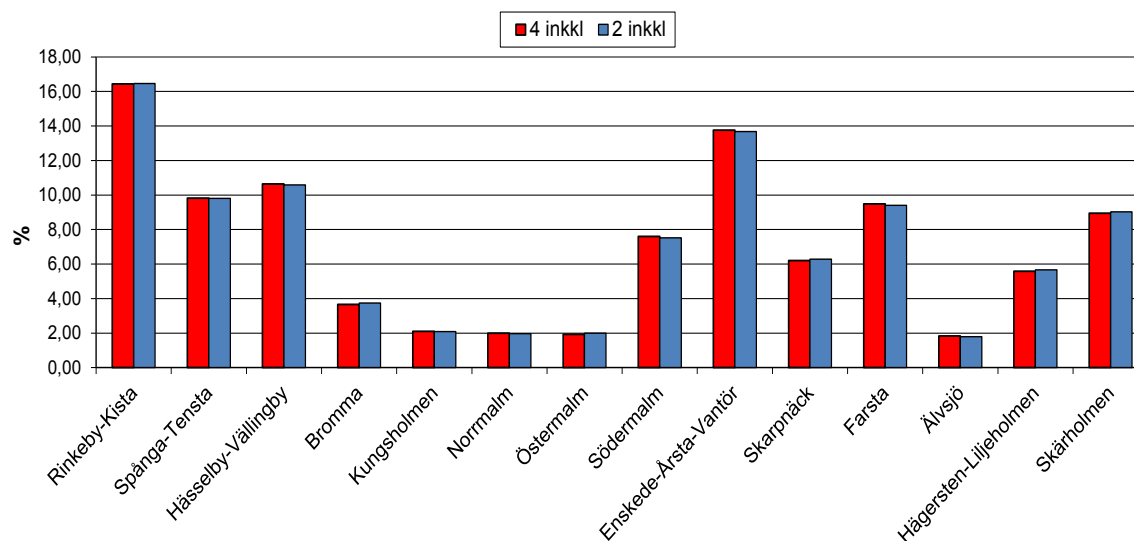

Dataåret 2002 var skillnaderna mellan inkomstklasserna betydligt större än vad de var för dataåret 2009. Skillnaderna i risk mellan de tre lägsta inkomstklasserna har slätats ut med tiden och de är inte längre statistiskt belagda (ej signifikanta). Av den anledningen föreslås en hopslagning till två klasser; över respektive under 150 000 kr. Lite förenklat kan det uttryckas som att förekomsten av ekonomiskt bistånd är cirka 1,5 gång så stor i inkomster under 150 000 kr som över denna gräns.

Kontroller har genomförts som visar att risken för ekonomiskt bistånd är densamma i alla inkomstnivåer över 150 000 kr/år, till exempel är risken lika låg för personer med 400 000 som med 150 000 i inkomst per år (hänsyn är även tagen till övriga variabler i fördelningsmodellen).

Att minska antalet inkomstklasser från fyra till två klasser innebär för flertalet stadsdelsnämnder marginella förändringar i tilldelningen. Av följande diagram framgår att bland annat Hässelby-Vällingby, Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör samt Farsta får en minskad tilldelning. För dessa nämnder innebär förändringen en minskning på cirka 0,5 miljoner kronor vid en utförd budget om 1 000 miljoner kronor.

Fördelning i % av budget 2012 enligt nuvarande modell med 4 inkomstklasser och alternativ med 2 klasser

De statistiska analyserna visar alltså på att inkomstvariabelns betydelse för att förutbestämma behovet av ekonomiskt bistånd har minskat. Gränsen för ett minskat behov finns vid 150 000 kr/år och däröver då hänsyn tas till övriga variabler i fördelningsmodellen. En justering från 4 till 2 inkomstklasser ger en minskning av antalet befolkningsgrupper i modellen från 528 till 264 grupper vid oförändrad fördelningsmodell i övrigt.

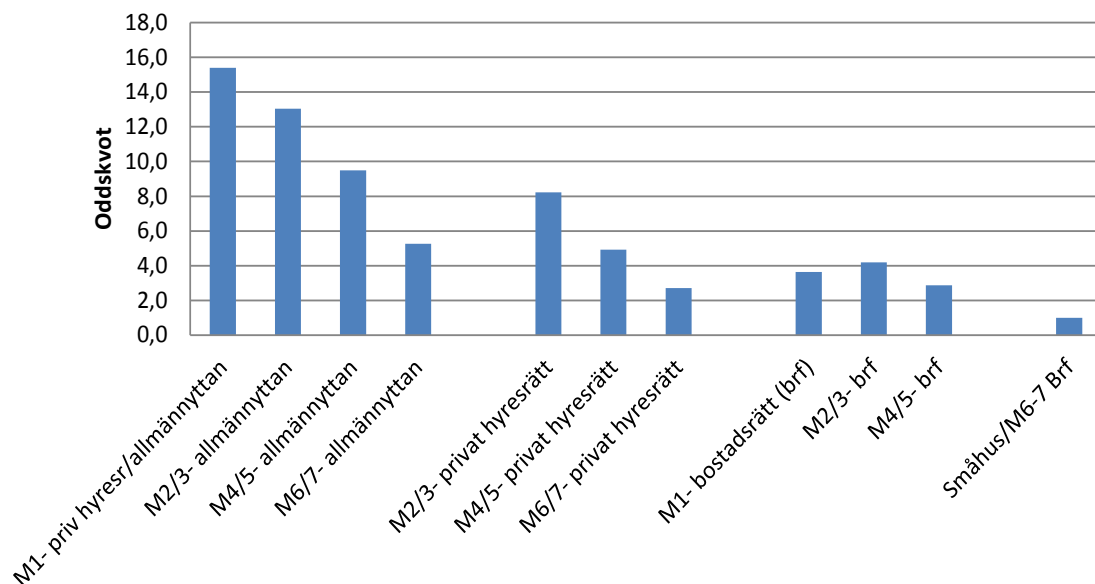
3.2 Attraktivitetsvariabeln

Denna uppföljning analyserar framförallt markvärdesindelningen i attraktivitetsvariabeln, som alltså är en kombination av markvärde, hustyp och juridisk form. Markvärdet

har legat oförändrat från budget 2005, som var det första året fördelningsmodellen tillämpades. Nuvarande modell hämtar markvärdet från fastighetstaxeringen för hyreshus år 2004. Markvärdet avser värdet av att bebygga marken i kronor per kvadratmeter (byggrätt för bostäder). Fastighetstaxering av markvärdet har skett vart fjärde år, däremellan förenklad taxering. I denna uppföljning används värden från 2008. En förenklad taxering skedde 2010. Nästa uppdatering sker 2011-2012 för hyreshusfastigheter som är nybildade eller förändrade. En allmän taxering sker återigen 2013. Uppgifterna om hustyp och juridisk form har däremot uppdaterats varje år och de senaste värdena avser år 2009, vilket är det dataår som ger den senast tillgängliga informationen avseende variablerna sysselsättning/arbetslöshet och inkomst. Observera att nämndernas tilldelning även justeras i prognosmomentet vid förändringar i befolkningens storlek samt vid förändringar i konjunkturläget för budgetåret.

Attraktivitetsvariabeln (med markvärde från 2004 enligt nuvarande modell) har en tydlig koppling till behovet av ekonomiskt bistånd, vilket följande diagram visar. Ju högre markvärde desto lägre är risken för förekomst av ekonomiskt bistånd. Likaså är det högre risk för boende i allmännyttan än i privat hyresrätt samt högre risk i privat hyresrätt än i bostadsrätt. Referensgrupp är ”småhus/bostadsrätt i markvärde 6-7” med jämförelsevärde 1 (markvärdet är indelat i en sjugradig skala där 7 är högsta värde). Markvärde är här förkortat till ”M”. I allmännyttan och i privat hyresrätt är risken klart lägre ju högre markvärdet är. Undantag är bostadsrätter i markvärdesnivå 1 där risken är lägre än för nivå 2-3. Tidigare dataår har risken varit fallande med högre markvärde.

Risken för förekomst av ekonomiskt bistånd gällande attraktivitetsvariabeln år 2009 med markvärde från 2004 enligt nuvarande modell

Attraktivitetsvariabeln används alltså som ett indirekt mått på det sociala nätverket som kan träda in vid till exempel tillfälliga ekonomiska kriser för enskilda personer/familjer. Variabeln har ett tydligt samband till förekomsten av ekonomiskt bistånd utöver de samband som sysselsättning/arbetslöshet, inkomst och utbildningsnivå har. Följande analyser av riskerna för förekomst av ekonomiskt bistånd avseende attraktivitetsvaria-

beln tar även hänsyn till de övriga variablerna i modellen, det vill säga sysselsättning/arbetslöshet, inkomst och utbildningsnivån i befolkningen.

3.2.1 Markvärdet 2004 och 2008

Stadens cirka 400 basområden har åsatts ett markvärde utifrån fastighetstaxeringen för flerfamiljshus. Markvärdena har ökat mellan åren så att de år 2004 varierade mellan 1100 – 8 000 och år 2008 mellan 900 – 12 800 kr/kvm. Det vill säga både en sänkning av minimivärdet och en ökning med mer än 50 % av maxvärdet. Det har i detta avseende skett en ökad differentiering mellan stadens olika delar. Markvärdet för 2008 har framförallt höjts i innerstaden jämfört med 2004. I flera av ytterstadsstadsdelarna ligger markvärdet oförändrat eller har sänkts mellan 2004 och 2008. Höjningen i innerstaden ligger delvis utanför de nuvarande klassgränserna varför också en översyn av gränserna har varit nödvändig.

Av följande tabell framgår medelvärden av markvärdena i respektive stadsdelsnämnd 2004 och 2008. Kraftigaste ökningen har skett i Norrmalm, Östermalm och Södermalm.

	Markvärde 2004	Markvärde 2008	Förändring
Rinkeby-Kista	1100	1312	19,3
Spånga-Tensta	1632	1535	-5,9
Hässelby-Vällingby	2191	2193	0,1
Bromma	3267	3135	-4,0
Kungsholmen	5554	6530	17,6
Norrmalm	5710	7223	26,5
Östermalm	6428	8673	34,9
Södermalm	5275	6694	26,9
Enskede-Årsta-Vantör	2526	2892	14,5
Skarpnäck	2585	2773	7,3
Farsta	2224	2376	6,8
Älvsjö	2528	2896	14,6
Hägersten-Liljeholmen	2820	3040	7,8
Skärholmen	1589	1300	-18,2

Se även bilaga 2, där det framgår för respektive stadsdelsnämnd och basområde hur markvärdet förändrats mellan taxeringen 2004 respektive 2008. En del av de områden som har haft en kraftig förändring av markvärdet är områden med få boende och/eller där områdets karaktär har förändrats. I de följande analyserna har indelningen av markvärdet uppdaterats till 2008 och slutligen indelats i sex klasser.

3.2.2 Attraktivitetsvariabelns betydelse

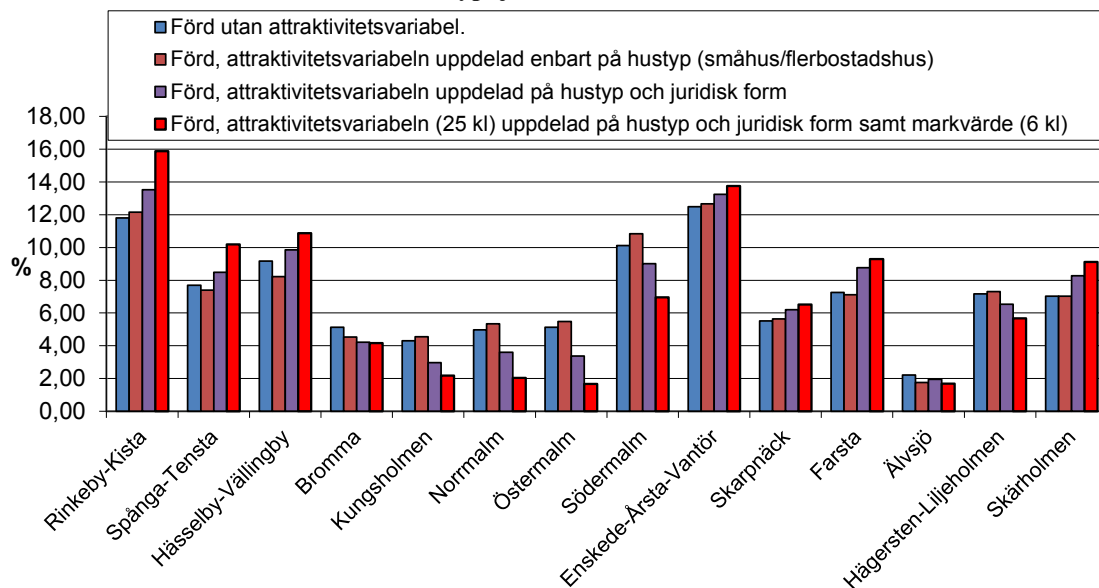
Attraktivitetsvariabeln är sammansatt av de tre komponenterna hustyp, juridisk form och markvärde som alla har betydelse i fördelningsmodellen. För att illustrera betydelsen av de tre komponenterna i attraktivitetsvariabeln för kostnadsfördelningen delas den nedan upp i sina ingående kategorier, vilka är:

- **Hustyp:** småhus, flerfamiljshus
- **Juridisk form i flerfamiljshus:** Allmännyttan, SvAB (privata hyresvärdar som har aktieföretag), Övriga privata hyresrätter samt Bostadsrätter
- **Markvärde** från 2008 i sex klasser: 0-999 (Mv1), 1000-2999 (Mv2), 3000-3599 (Mv3), 3600-6799 (Mv4), 6800-8499 (Mv5), 8500- kr/kvm (Mv6)

Betydelsen av de ingående komponenterna framgår av följande diagram. Datat avser 2009 som använts i budget 2012 men enligt uppdaterat markvärde samt förändrad klassindelning av variablerna attraktivitet och inkomst. Staplarna grundar sig på följande information i attraktivitetsvariabeln:

1. Fördelningsmodell **utan** attraktivitetsvariabeln
2. Fördelningsmodell med enbart **hustyp** i attraktivitetsvariabeln (2 klasser)
3. Fördelningsmodell med enbart **hustyp** och **juridisk form** i attraktivitetsvariabeln (småhus + 4 juridiska former i flerfamiljshus = 5 klasser)
4. Fördelningsmodell med attraktivitetsvariabeln i 25 klasser, dvs med **hustyp**, **juridisk form** samt **markvärde** i 6 klasser (småhus + 4*6 för flerfamiljshus)

Fördelning i % avseende budgetår 2012 enligt uppdaterad fördelningsmodell utifrån de olika komponenterna i attraktivitetsvariabeln, hustyp, juridisk form samt markvärde 2008

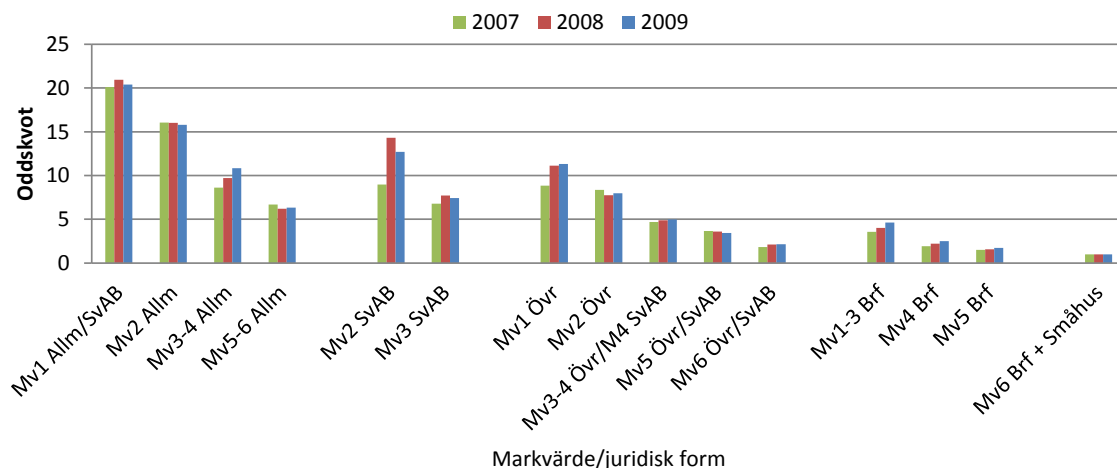
Vid jämförelse mellan stapel 1 och 2 framgår effekten av att i attraktivitetsvariabeln enbart ta hänsyn till hustypen. Hustypen omfördelar från småhus-täta stadsdelsnämnder som Hässelby-Vällingby till flerfamiljstata stadsdelsnämnder i främst innerstaden. När hänsyn även tas till juridisk form i flerfamiljshus (stapel 3) sker en omfördelning från innerstaden, Bromma och Hägersten-Liljeholmen till övriga stadsdelsnämnder, där behoven av ekonomiskt bistånd är högre. Den omfördelningen förstärks ytterligare, med undantag för Älvsjö, när hänsyn även tas till attraktivitetsvariabelns markvärde (stapel 4). Slutsatsen är att alla komponenter i attraktivitetsvariabeln är viktiga i fördelningsmodellen för att fånga upp de skilda behoven av ekonomiskt bistånd.

3.2.3 Indelning av attraktivitetsvariabeln

Attraktivitetsvariabelns tre komponenter hustyp (småhus/flerfamiljshus), juridisk form (4 grupper för flerfamiljshus) samt markvärde (6 klasser) bildar 25 klasser. Det vill säga för flerfamiljshus 4*6 klasser samt en klass för småhus. En minskning av antal klasser eftersträvas nu liksom tidigare för att fördelningsmodellen ska bli stabil. Antalet stadsdelsnämnder som ingår i en klass önskas vara så stort som möjligt för att fördelningsmodellen ska vara objektiv och ej vara påverkbar. Ambitionen är att uppnå detta utan att väsentliga skillnader i behov samtidigt slätas ut mellan stadsdelsnämnderna.

Statistiska analyser visar att risken för förekomst av ekonomiskt bistånd (oddskvot) ligger på samma nivå i ett flertal klasser varför en hopslagning av klasser har skett. Antalet klasser har därmed reducerats från 25 till 15.

Risken avseende förekomst av ekonomiskt bistånd utifrån indelningen av attraktivitetsvariabeln i 15 klasser dataåren 2007-2009 med markvärde från 2008

I ovanstående diagram anges först markvärdesklassen och därefter juridisk form. Den juridiska formen allmännyttan förkortas ”Allm” och bostadsrätter med ”Brf”. De 15 klasserna är uppbyggda på följande sätt:

- Allmännyttan bildar 4 klasser (bland annat har ”SvAB” i markvärdesnivå 1 (Mv1) slagits samman med motsvarande nivå i allmännyttan).
- ”SvAB” bildar två egna klasser och har i de tre högsta markvärdesklasserna slagits samman med juridiska formen ”Övrigt” då skillnaderna i risk försvinner mellan kategorierna i de högre markvärdena.
- ”Övrigt” bildar två egna klasser och totalt bildar ”SvAB” och ”Övrigt” två + fem klasser.
- Bostadsrätter bildar tre egna klasser.
- Småhus slås samman med bostadsrätter i högsta markvärdesklass då risken för förekomst av ekonomiskt bistånd ligger på samma nivå. Dessa, ”MV6 Brf + Småhus”, bildar referensgrupp (oddskvot med värdet 1).

Jämfört med nuvarande modell tar denna indelning av attraktivitetsvariabeln framförallt hänsyn till skillnader i hyresrätter ägda av Svenskt AB och övriga privata hyresrätter i de lägre markvärdesklasserna. Diagrammet visar tydligt att inom respektive juridisk

form minskar risken för ekonomiskt bistånd med ökande markvärde. Skillnaderna mellan klasserna inom respektive juridisk form är statistiskt belagda. Riskerna är som förväntat högst i allmännyttan och lägst för boende i bostadsrätt. Detta mönster finns för de tre testade åren, 2007-2009. Jämförelsen över tid har skett för att kontrollera stabiliteten i indelningen.

Det finns dock vissa skillnader mellan åren, till exempel år 2007 var risknivåerna betydligt lägre i "Mv2 SvAB", "Mv1 Övr" samt i "Mv1-3 Brf" än 2008-2009. Möjligen kan omvandlingen till bostadsrätter och lågkonjunkturen 2008-2009 ha påverkat oddskvoterna mellan åren. Omvandlingen av bostadsrätter i ytterstaden kan ha lett till att fler bostadsrättsinnehavare kortsiktigt har fått en mer utsatt ekonomisk position. Dessutom har lågkonjunkturen inneburit större ekonomisk utsatthet för framförallt boende i flerfamiljshus i ytterstaden jämfört med referensgruppen småhus eller bostadsrätter i innerstaden (Mv6).

Den föreslagna indelningen på 15 klasser i attraktivitetsvariabeln ger en fördelningsmodell som innehåller totalt 360 grupper ($=6*15*2*2$):

- 6 klasser för sysselsättning/arbetslöshet
- 15 klasser i attraktivitetsvariabeln
- 2 klasser för inkomst
- 2 klasser för utbildningsnivå

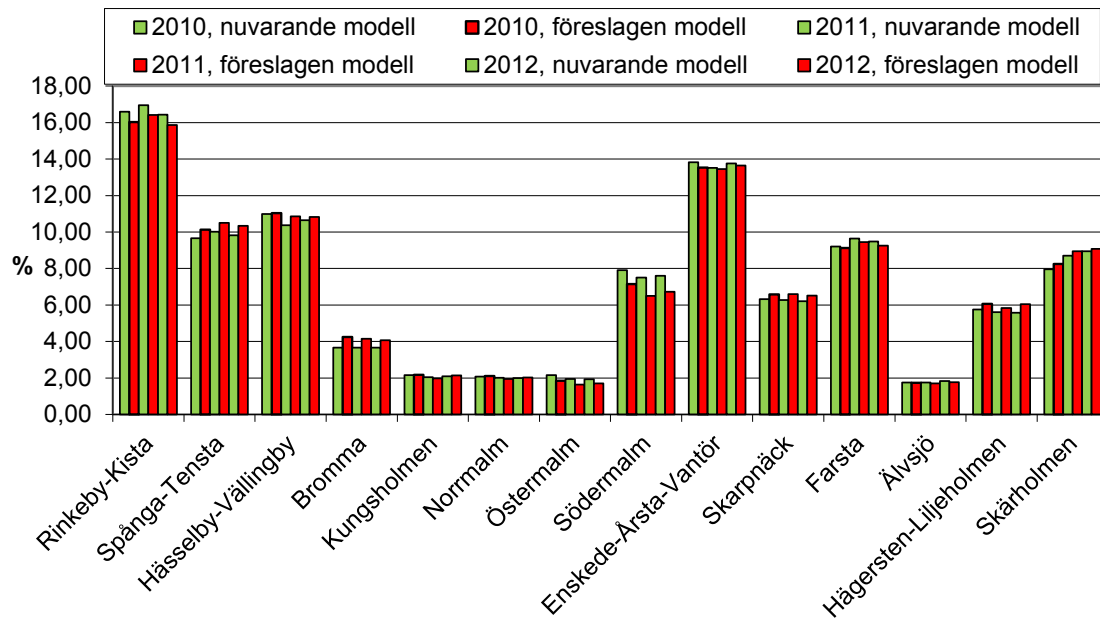
Det vill säga en betydande minskning av antalet celler jämfört med nuvarande fördelningsmodell (528 st). En reducering av antalet celler i modellen ökar fördelningsmodellens stabilitet över tid.

3.2.4 Effekten på fördelningen mellan stadsdelsnämnderna

För att kontrollera effekten av förslaget med förändrad attraktivitetsvariabel samt inkomstvariabel (från 4 till 2 klasser) så jämförs i följande diagram nuvarande modell och föreslagen modell för budgetåren 2010 – 2012. Nuvarande fördelningsmodell presenteras i stapel 1, 3 och 5 och den föreslagna i stapel 2, 4 och 6.

Vid jämförelse mellan nuvarande och föreslagen modell för 2012 (stapel 5 och 6) framgår att den föreslagna modellen omfördelar främst från innerstadsstadsdelarna Östermalm och Södermalm samt från Rinkeby-Kista och Farsta till sex av de tio ytterstadsstadsdelarna.

Föreslagen modell och nuvarande fördelningsmodell budget 2010 - 2012

Omfördelningen har i stort sett samma mönster även åren 2010-2011. Det kan noteras att både den nuvarande och den föreslagna modellen omfördelar mer från Södermalm budgetåret 2011 än 2010, vilket kan kopplas ihop med en högre andel i befolkningen som bor i bostadsrätt.

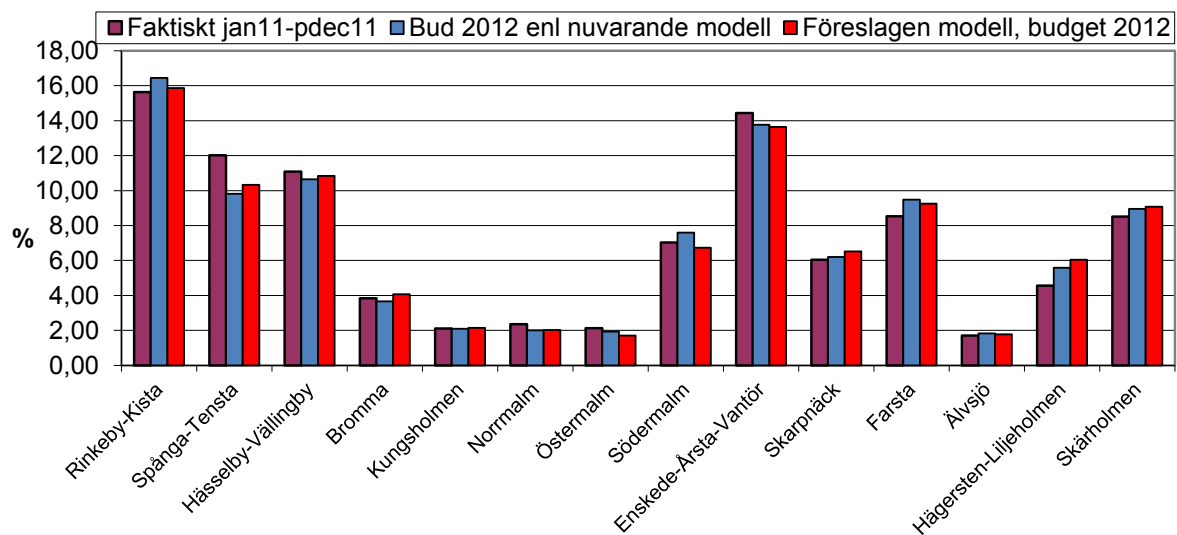
4 Resultat och förslag

Inkomstvariabeln har minskat i betydelse i fördelningsmodellen och numera är det inga skillnader (statistiskt belagda) i risken att erhålla ekonomiskt bistånd i de olika inkomstnivåerna under 150 000 kr/år när hänsyn tas till övriga variabler i modellen. Förslaget är att indela variabeln i två klasser mot tidigare fyra. Förändringen har liten effekt på fördelningen mellan stadsdelsnämnderna.

De analyser som genomförts visar att en uppdatering av markvärdet från 2004 till 2008 är motiverat för att på ett bättre sätt avspeglar befolkningens sociala nätverk i stadsdelsnämnderna. Attraktivitetsvariabeln, som på ett indirekt sätt ger ett mått på det sociala nätverket, föreslås få ökad betydelse i modellen genom att antal klasser utökas från 11 till 15 klasser. Bland annat tydliggörs skillnaderna i behov av ekonomiskt bistånd bättre genom att hänsyn tas till fler av de juridiska formerna i flerfamiljshus i de lägre markvärdesklasserna.

Förslaget får en viss omfördelningseffekt där en del av stadsdelsnämnderna i ytterstaden får en ökad tilldelning jämfört med innerstaden och vissa av stadsdelsnämnderna i ytterstaden.

Faktisk förbrukning 2011 (preliminär uppgift i dec 2011), fördelning budget 2012 enligt nuvarande modell samt enligt förslag, %

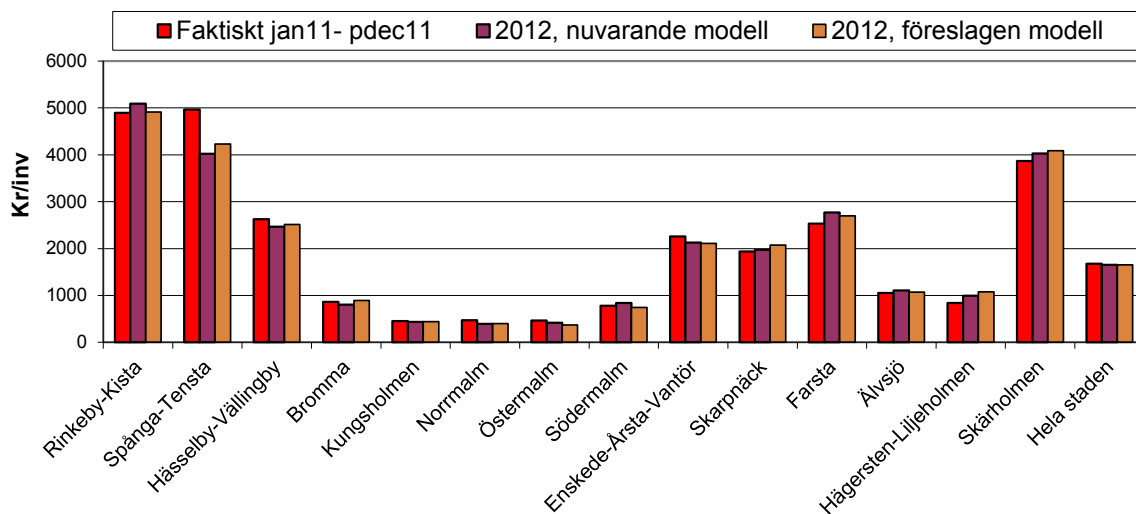

Förslaget ger jämfört med nuvarande modell en ökad tilldelning till Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby, Bromma, Skarpnäck, Hägersten-Liljeholmen samt Skärholmen. En minskning erhålls i Rinkeby-Kista, Norrmalm, Östermalm, Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Älvsjö. Jämfört med nuvarande förbrukning (jan 11-preliminär dec11) är tilldelningen ändå högre i Rinkeby-Kista, Farsta och Älvsjö. En kraftig minskad tilldelning med över 10% erhålls i Östermalm och Södermalm och de är två av de tre nämnder som också har fått kraftigt höjda markvärden mellan 2004 och 2008. Attraktivitetsvariabeln differentierar nämnderna mer i förslaget än vad nuvarande modell

gör och det gäller speciellt Östermalm och Södermalm. Se vidare bilaga 3 där förändringen presenteras i % och i miljoner kronor utifrån förbrukningen 2011.

I föregående presentation påverkas jämförelserna mellan stadsdelsnämnderna av befolkningens storlek. I följande diagram presenteras därför tilldelningen uttryckt som kronor/invånare och år. Ramen är satt till 954 miljoner kronor, vilket motsvarar nuvarande förbrukning (jan11-prel dec11 exklusive Enheten för hemlösa) och antalet invånare i åldern 18-64 år motsvarar 2011 och 2012 (medelbefolkning enligt prognos).

Faktisk förbrukning 2011 (preliminär uppg i dec 2011), fördelning budget 2012 enligt nuvarande modell samt enligt förslag, kr/inv

I genomsnitt för staden är kostnaden 1 675 kronor/invånare 18- 64 år 2011 grundat på nuvarande förbrukning. Den högsta tyngden återfinns i Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Skärholmen, där tyngden är mer än dubbelt så hög som genomsnittet för staden. Tyngden är även hög i stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Enskede-Årsta-Vantör, Skarpnäck och Farsta. Övriga stadsdelsnämnder har en tyngd som ligger under snittet för staden.

De föreslagna modellförändringarna medför att tyngden enligt modell närmar sig ”aktuell tyngd” i sex av de 14 stadsdelsnämnderna. Medan avståndet ökar så att tyngden enligt modell ligger under ”aktuell tyngd” enligt förbrukningen i tre stadsdelsnämnder, det gäller Östermalm, Södermalm och Enskede-Årsta-Vantör. I Enskede-Årsta-Vantör är den föreslagna förändringen relativt begränsad.

5 Bilagor

Bilaga 1. Oddskvoter gällande förekomst av ekonomiskt bistånd 2002 och 2009

Bilaga 2. Markvärde 2004 och 2008 i respektive stadsdelsförvaltning samt basområde

Bilaga 3 Faktiskt utfall okt10 – sep11 samt enligt nuvarande och föreslagen fördelningsmodell avseende 2012.

Bilaga 1

Nedan presenteras en statistisk analys som visar risken att behöva ekonomiskt bistånd⁵. Analysen visar risken för en variabel i taget, t.ex för sysselsättning och arbetslöshet har övriga variablers värden konstanthållits. I variabeln sysselsättning/arbetslöshet jämförs de olika indelningarna med en referensgrupp som är de *med sysselsättning i november och ingen arbetslöshet under året* (referensgruppen har oddskvoten 1). År 2009 var oddskvoten 144 för de *arbetslösa utan ersättning som ej heller haft sysselsättning i november* i förhållande till referensgruppen. Det vill säga en betydande överrisk att behöva ekonomiskt bistånd jämfört med de med sysselsättning och utan arbetslöshet under året. Variabelns betydelse har ökat jämfört med 2002, vilket kan kopplas till konjunkturläget.

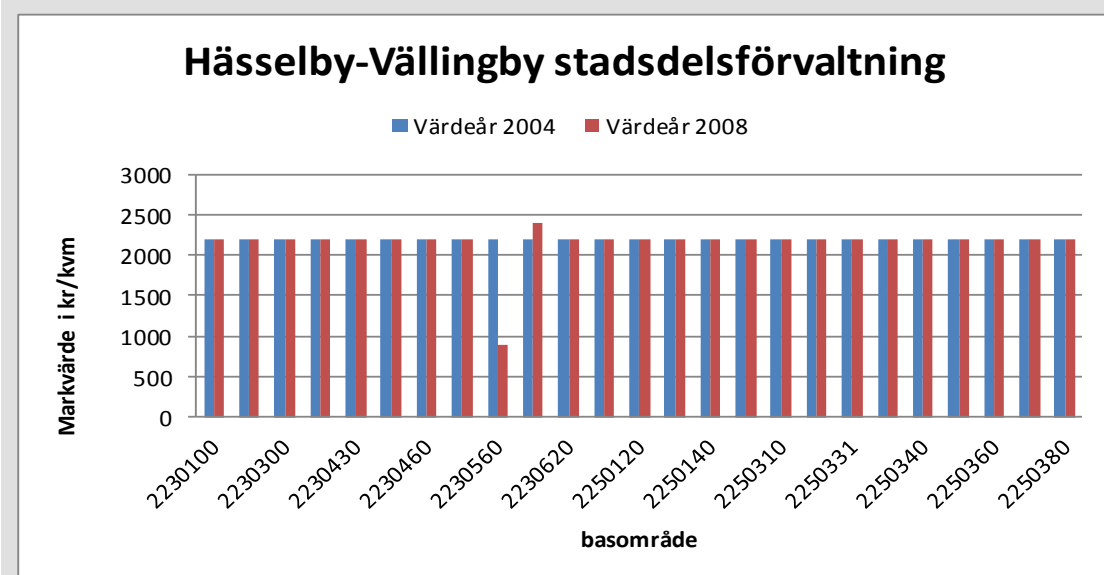
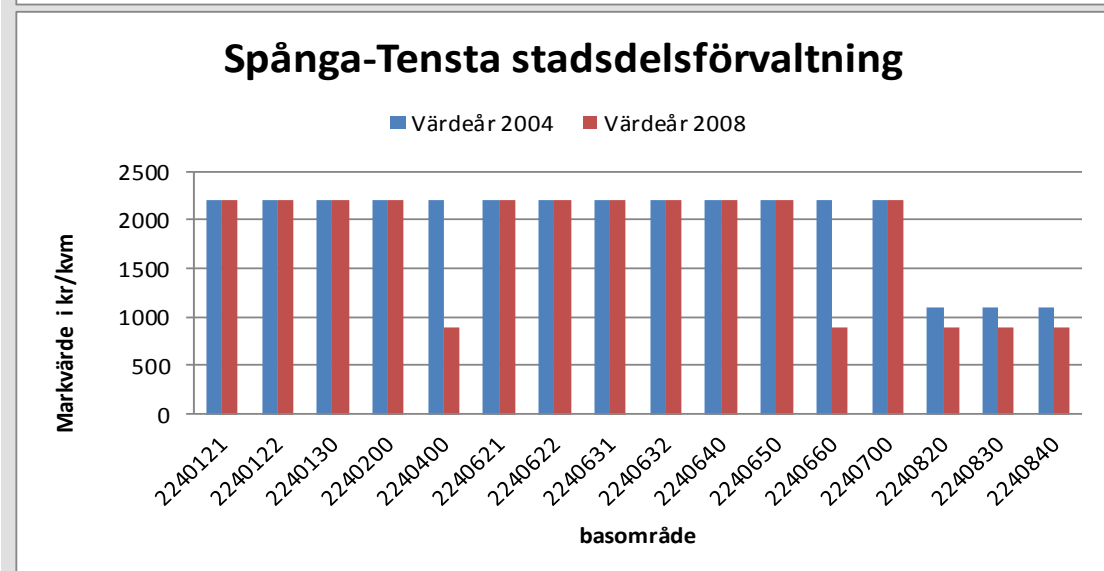
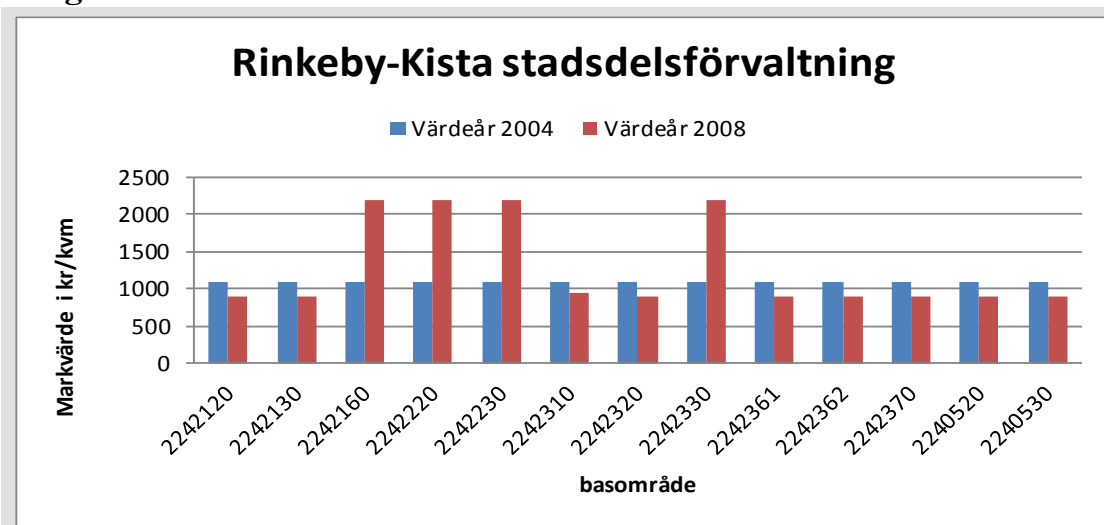
Risk för förekomst av ekonomiskt bistånd enligt nuvarande modell dataåren 2002 samt 2009

	Oddskvot 2002*	Oddskvot 2009*
Sysselsättning/arbetslöshet		
Ej sysselsatt i nov, arbetslös u ers	58,6	144,2
Sysselsatt i nov, arbetslös u ers	17,2	35,2
Ej sysselsatt i nov, ej arbetslös el studerande	15,8	27,0
Arbetslös med ers (oavsett sysselssättn)	6,9	16,8
Studerande ej sysselsatta	2,8	3,2
Sysselsatt i nov, ej arbetslös	1	1
Markvärde/Juridisk form		
M1- Flerfam i priv/allmännyttan	15,1	15,4
M1- bostadsrätt (brf)	3,0	3,6
M2/3- allmännyttan	12,4	13,0
M2/3- privat hyresrätt	6,4	8,2
M2/3- brf	2,5	4,2
M4/5- allmännyttan	7,4	9,5
M4/5- privat hyresrätt	4,0	4,9
M4/5- brf	1,8	2,9
M6/7- allmännyttan	4,8	5,3
M6/7- privat hyresrätt	2,5	2,7
Småhus/m6-7 Brf	1	1
Totalinkomst, kronor/år		
0	1,3	1,4
1- 39 900	2,0	1,5
40 000 -149 900	1,7	1,6
150 000 -	1	1
Högsta utbildningsnivå		
Högst gymnasial/uppg saknas	1,7	1,8
Eftergymnasial	1	1

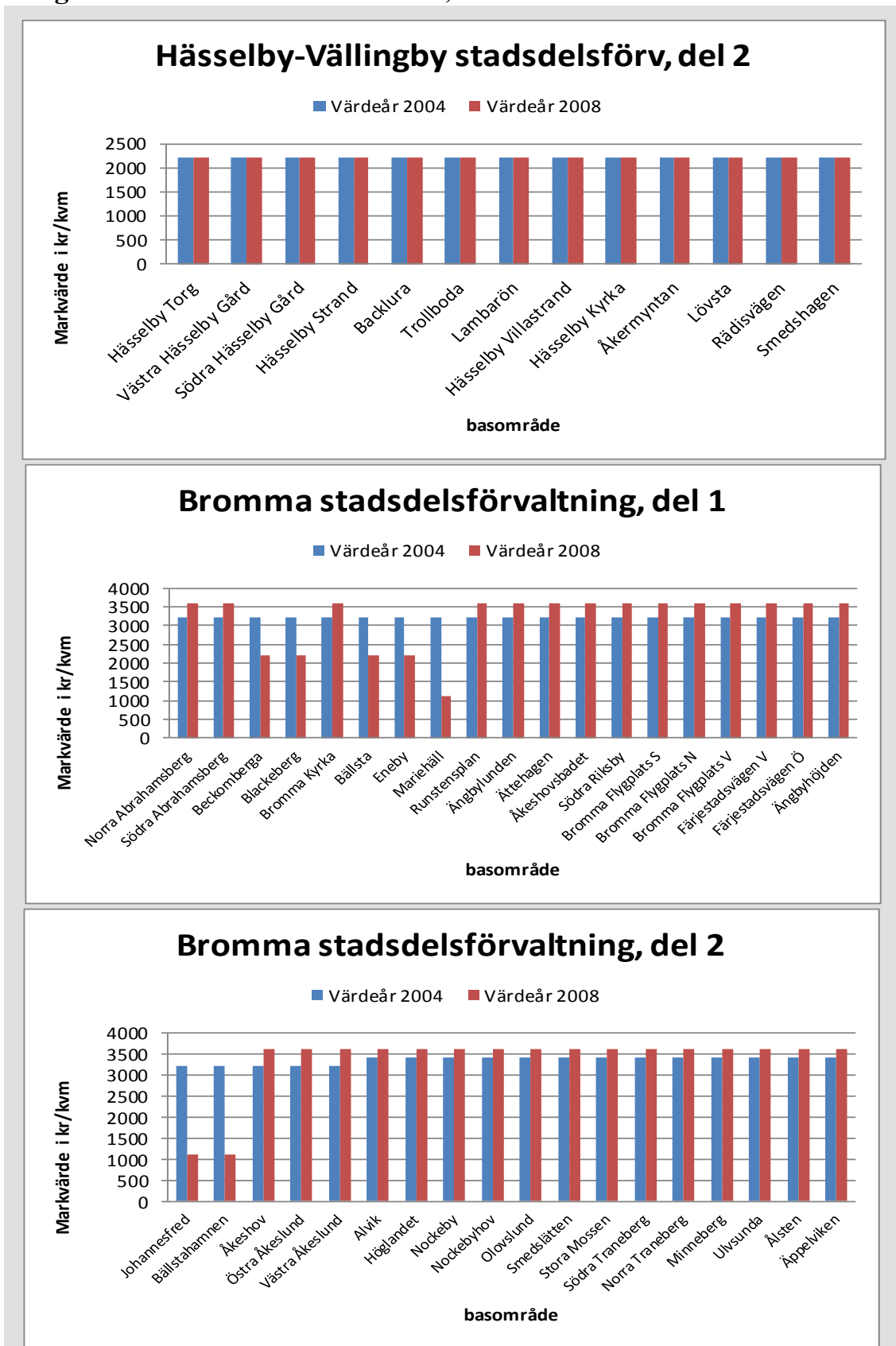
* Markvärde från 2004

⁵ Avser oddskvoten för ekonomiskt bistånd. Metoden som använts är logistisk regression.

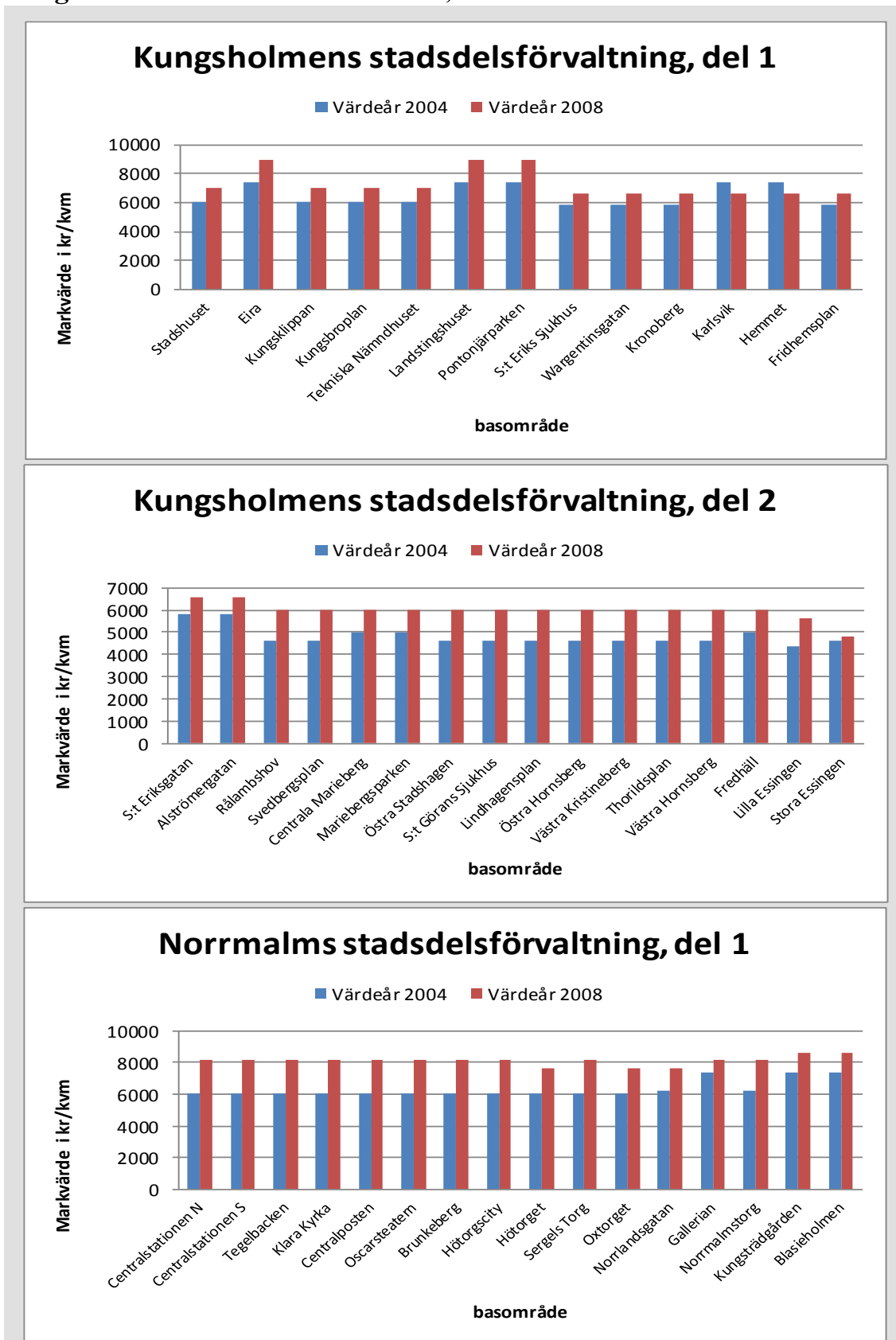
Bilaga 2 Markvärde 2004 och 2008

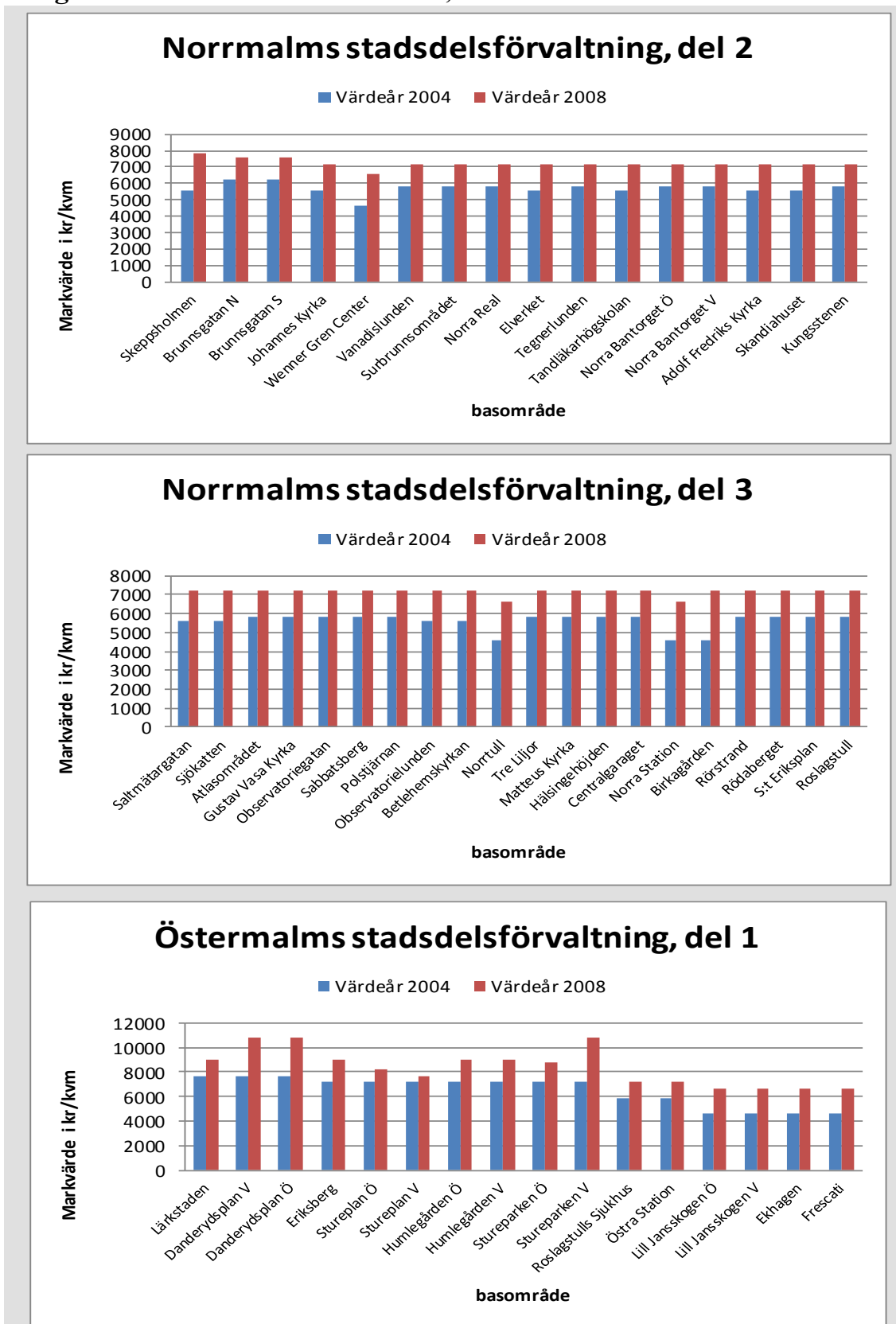
Bilaga 2 Markvärde 2004 och 2008, forts

Bilaga 2 Markvärde 2004 och 2008, forts

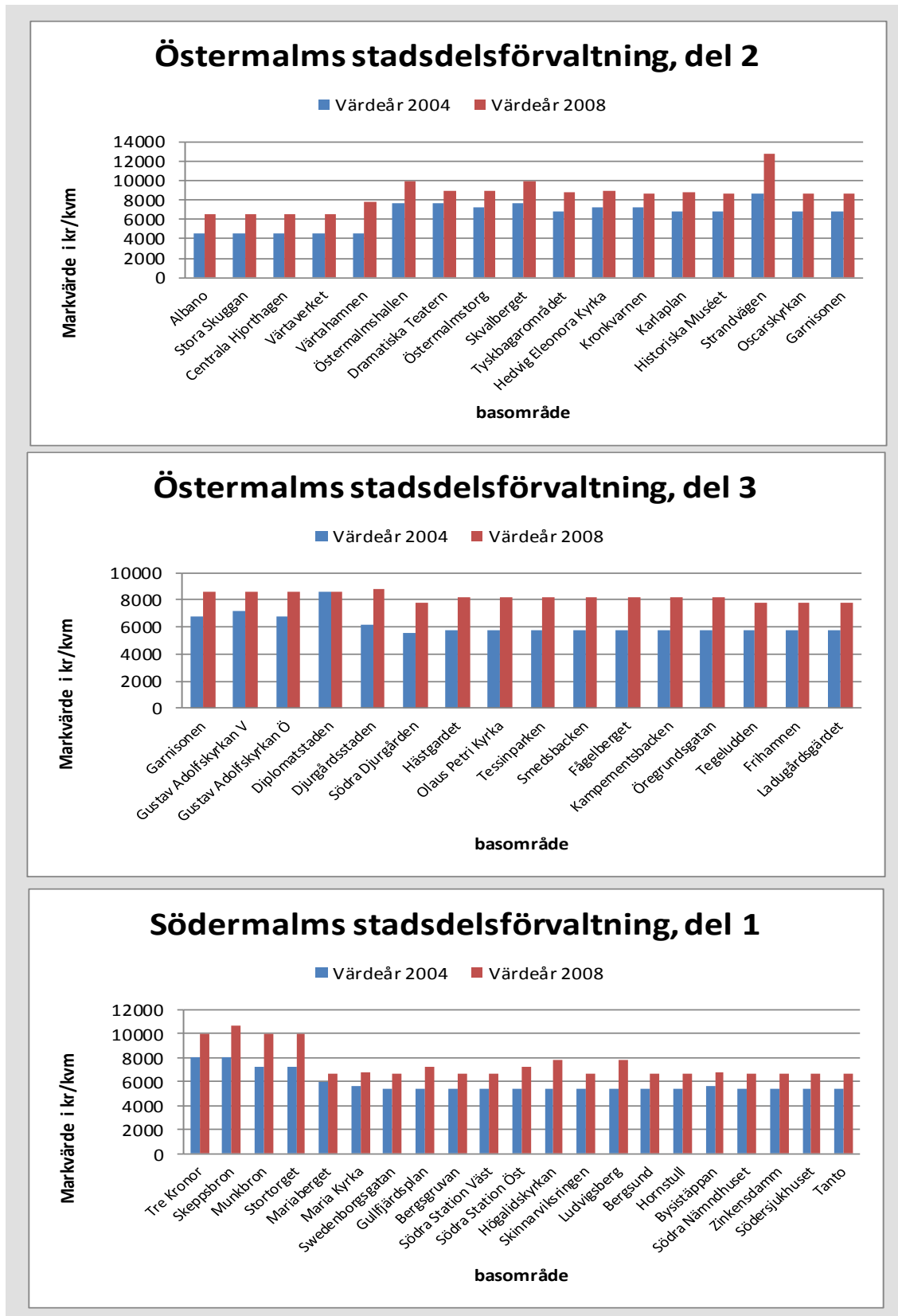

Bilaga 2 Markvärde 2004 och 2008, forts

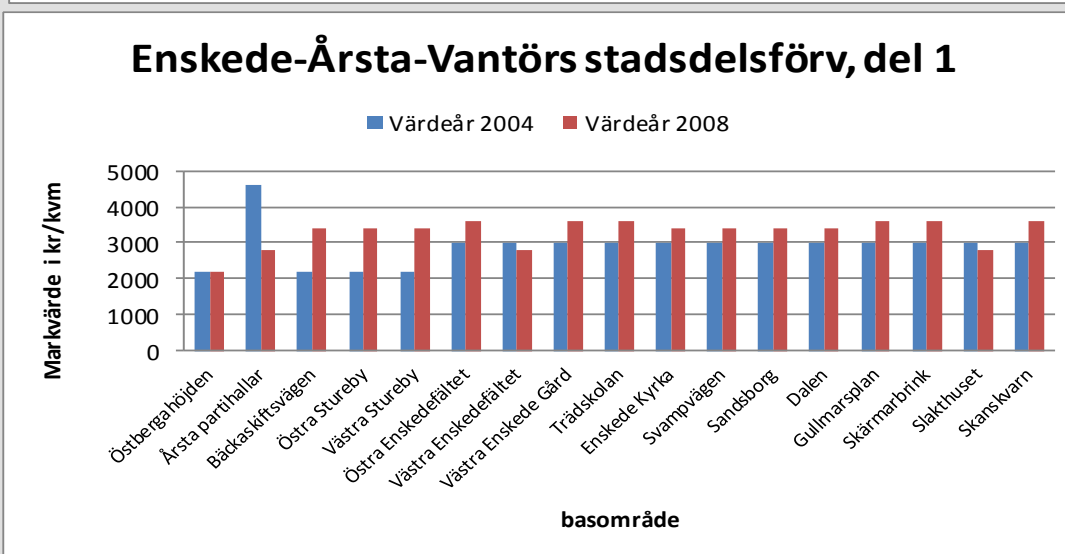
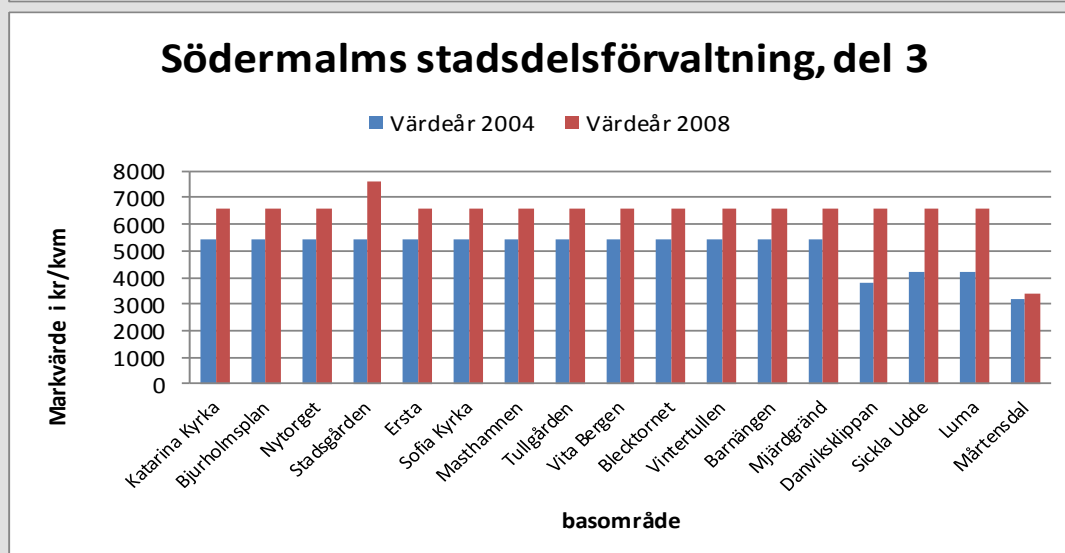
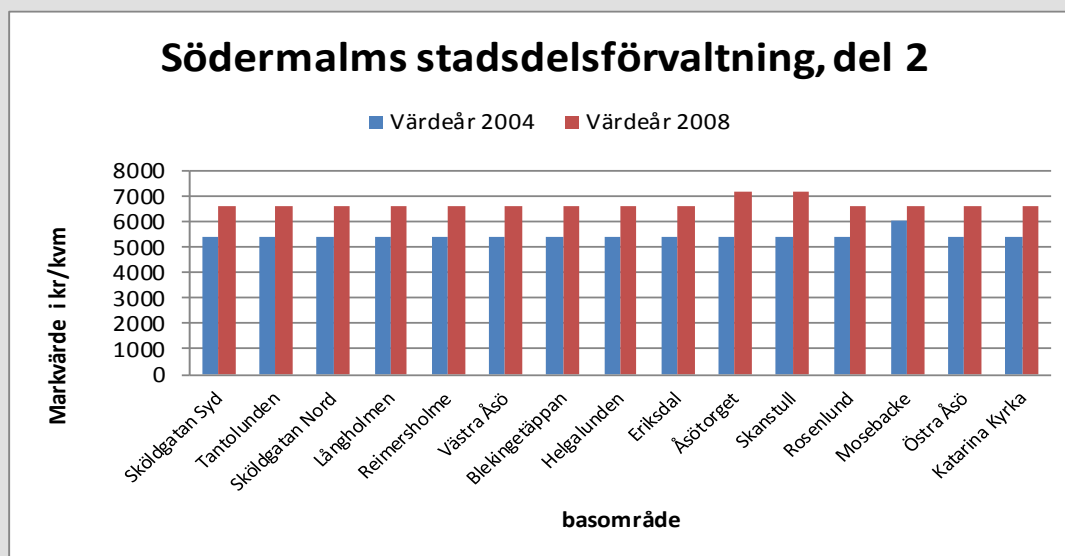

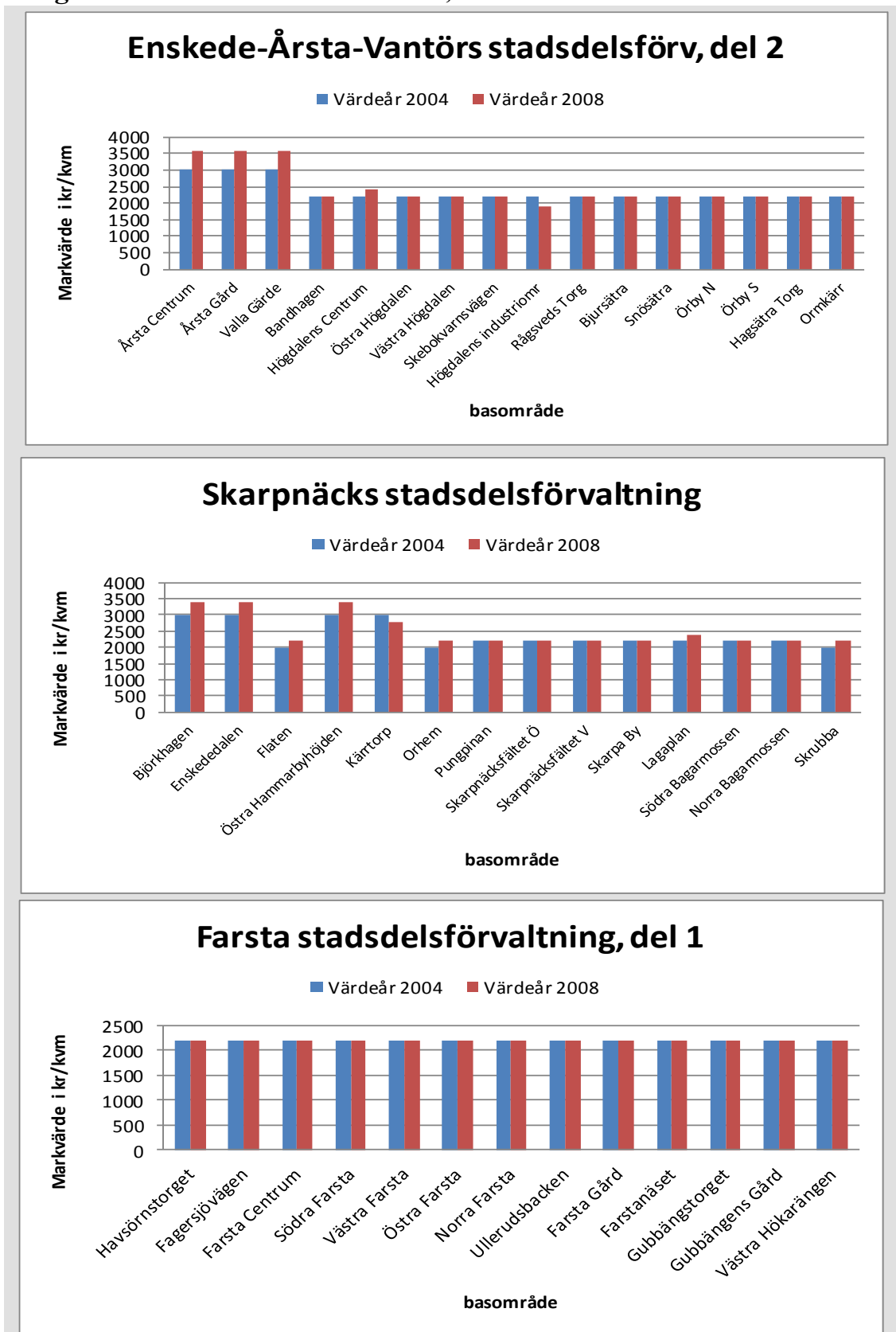
Bilaga 2 Markvärde 2004 och 2008, forts

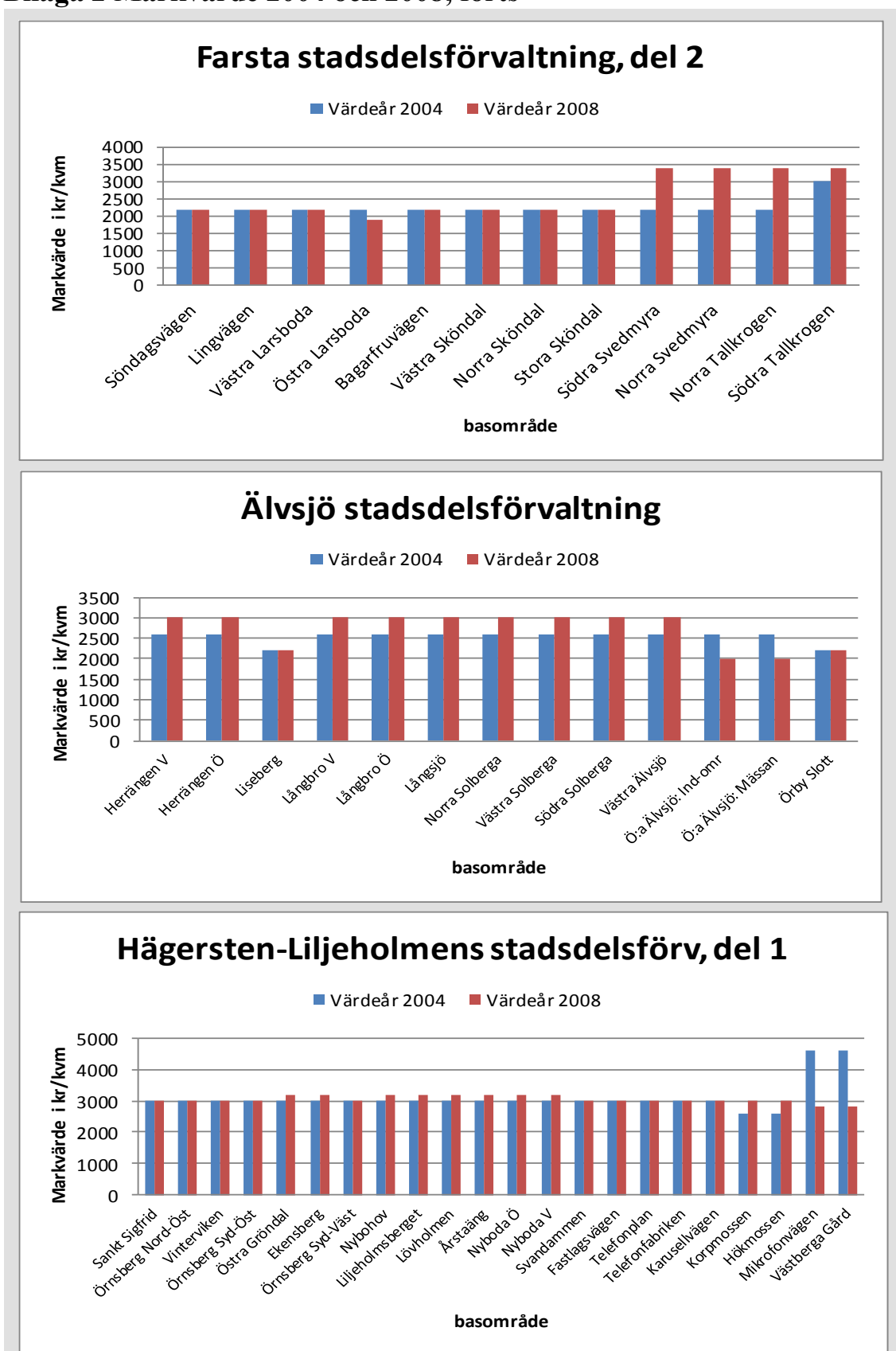
Bilaga 2 Markvärde 2004 och 2008, forts

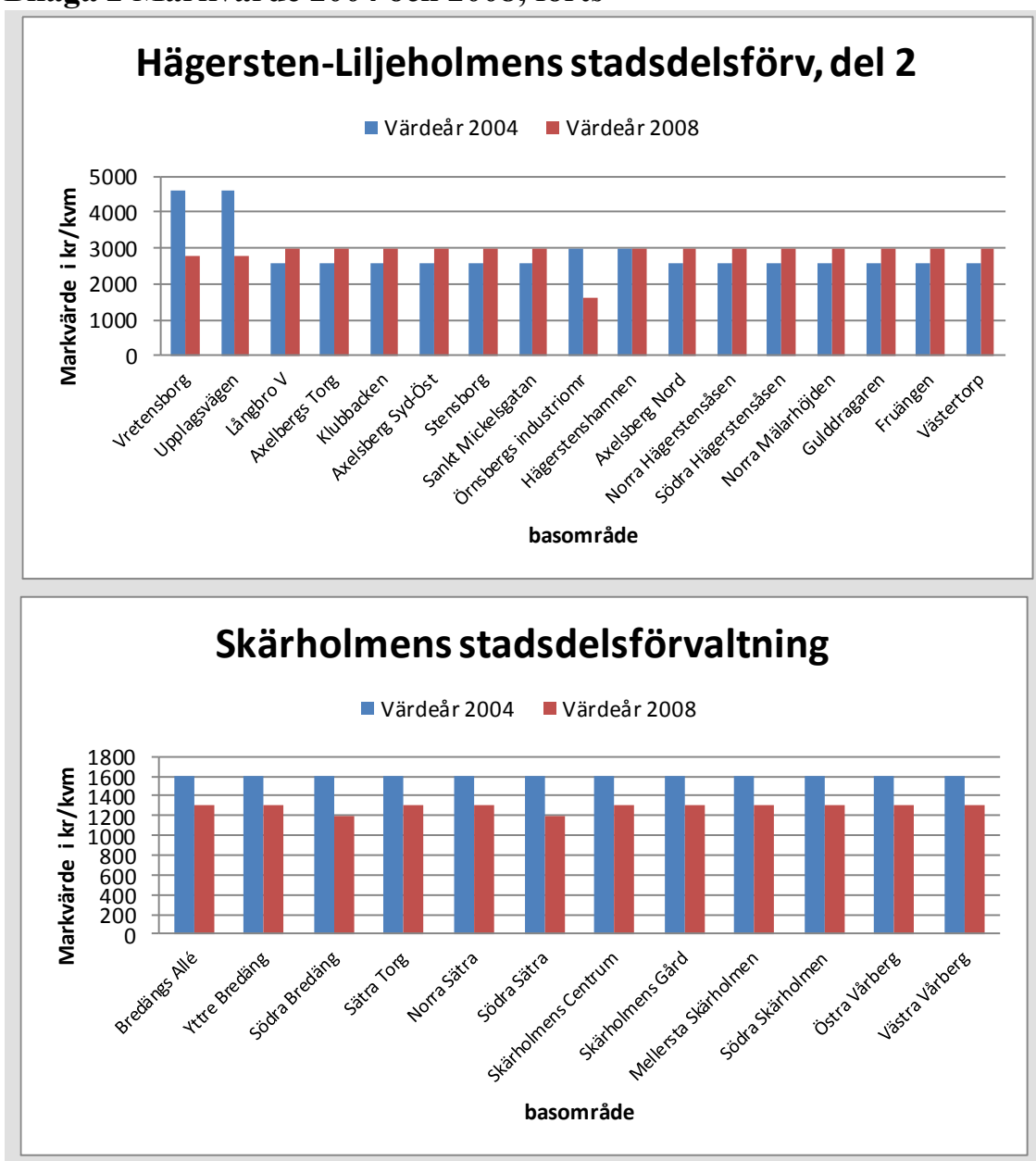
Bilaga 2 Markvärde 2004 och 2008, forts

Bilaga 2 Markvärde 2004 och 2008, forts

Bilaga 2 Markvärde 2004 och 2008, forts

Bilaga 3

Faktiskt utfall jan11-pdec11 samt enligt nuvarande och föreslagen fördelningsmode avseende 2012						
	Fördelning			Förändring mellan föreslagen och nuvarande modell		
	Faktiskt jan11-pdec11	2012, nuvarande modell	2012, föreslagen modell	%	milj kr med nuvarande årsförbrukning =954 mnkr	
Rinkeby-Kista	15,63	16,44	15,86	-3,5	-5,5	
Spånga-Tensta	12,03	9,82	10,34	5,3	4,9	
Hässelby-Vällingby	11,08	10,65	10,83	1,7	1,8	
Bromma	3,84	3,66	4,07	11,1	3,9	
Kungsholmen	2,12	2,10	2,14	1,9	0,4	
Norrmalm	2,36	2,00	2,02	1,3	0,2	
Östermalm	2,12	1,93	1,70	-12,1	-2,2	
Södermalm	7,02	7,60	6,73	-11,5	-8,3	
Enskede-Årsta-Vantör	14,44	13,76	13,65	-0,8	-1,1	
Skarpnäck	6,05	6,20	6,52	5,2	3,1	
Farsta	8,53	9,48	9,25	-2,4	-2,2	
Älvsjö	1,71	1,83	1,78	-3,1	-0,5	
Hägersten-Liljeholmen	4,56	5,58	6,04	8,2	4,4	
Skärholmen	8,51	8,95	9,08	1,4	1,2	
Hela staden	100,0	100,00	100,00	0,0	0,0	